

Datum: 24. 4. 2012
Številka: 75-08/12

ZVEZA DRUŠTEV VOJNIH INVALIDOV SLOVENIJE
Hacquetova 4, 1000 Ljubljana, tel.: 01 30 06 960, fax: 01 30 06 961
<http://www.zdvis.si>, e-mail: zdvis@siol.net

Ministrstvo za finance
Župančičeva 3

1000 Ljubljana

Zadeva: Amandma k 29. točki Zakona o spremembah in dopolnitvah zakonov za uravnoteženje javnih financ – predlog za obravnavo – nujni postopek in

Spoštovani,

S predlaganim Zakonom o spremembah in dopolnitvah zakonov za uravnoteženje javnih financ, številka: 007-253/2012/12, z dne 11. 4. 2012, se med drugim spreminjajo tudi nekatera določila Zakona o vojnih invalidih.

Predlagane spremembe 11. in 30. člena Zakona o vojnih invalidih korenito posegajo v zagotovljene pravice vojnih invalidov, saj se s predlogom ukinja njihova pravica do zdraviliškega in klimatskega zdravljenja, kadar je to potrebno za nadaljnje zdravljenje bolezni, ki so predpisane kot indikacije za zdravljenje. Posledično z ukinitvijo te pravice upravičencem tudi ne pripada pravica do potnih stroškov in spremljevalca za pot na zdravljenje (54. člen). V 86. členu je predlagana sprememba v izplačevanju prejemkov, ki bi se po predlogu izplačevali za nazaj in ne več vnaprej, kot določa trenutni zakon.

Zaradi nestrinjanja s predlaganimi spremembami določil Zakona o vojnih invalidih Zveza društev vojnih invalidov Slovenije vlaga

AMANDMA k 29. točki Zakona o spremembah in dopolnitvah zakonov za uravnoteženje javnih financ – predlog za obravnavo

Predlagamo, da se v 29. točki Zakona o spremembah in dopolnitvah zakonov za uravnoteženje javnih financ – predlog za obravnavo črtajo 111., 112., 113. in 114. člen.

Obrazložitev

Predlaganim spremembam v Zakonu o vojnih invalidih ostro nasprotujemo predvsem iz naslednji razlogov:

1. Posebej izpostavljamo, da se s predlogom ukinja že zagotovljena pravica vojnih invalidov, s čimer se grobo posega v pravice upravičencev. Predlog je v nasprotju s 50. členom Ustave Republike Slovenije, ki vojnim veteranom in žrtvam vojnega nasilja zagotavlja posebno varstvo, in v nasprotju z določili 18. člena Ustavnega

zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 1/19), ki pravi: »Republika Slovenija zagotavlja varstvo pravic borcev, vojaških invalidov, članov družin padlih borcev in uživalcev vojaških pokojnin s stalnim bivališčem v RS, ter borcev, vojaških invalidov in članov družin padlih borcev NOV Jugoslavije v Deželi Furlaniji – Julijski krajini v Republiki Italiji in v deželi Koroški v Republiki Avstriji, v obsegu in pod pogoji, ki so jih do uveljavitve tega zakona določali predpisi SFRJ.« To je bilo s slovenskim Zakonom o vojnih invalidih zagotovljeno. Jemanje pridobljenih in zagotovljenih pravic je torej kršenje ustave.

Ne pristajamo na trajno ukinjanje zakonsko zagotovljene pravice in s tem obveze države, da bo za vojne veterane in žrtve vojnega nasilja (kar vojni invalidi so) država poskrbela s posebnim varstvom. Strinjamo se, da so glede na trenutno gospodarsko stanje potrebni začasni – varčevalni ukrepi, vendar ne moremo pristati na trajen odvzem pridobljenih in zagotovljenih pravic vojnih invalidov.

2. Poleg kršenja zakonskega določila se nam zdi enako pomembno tudi dejstvo, da se s tem odreka vojnim invalidom veljave, vloge in pomen. Posebno varstvo vojnim invalidom, zagotovljeno v 18. členu Ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije in v Ustavi RS, ni le zakonska temveč tudi moralna dolžnost države, da ga zagotavlja in spoštuje.
3. V skladu z Zakonom o vojnih invalidih lahko vojni invalidi praviloma enkrat na dve leti uveljavljajo pravico do zdraviliškega in klimatskega zdravljenja, če pristojna zdravniška komisija v skladu s Pravilnikom o zdraviliškem in klimatskem zdravljenju vojnih invalidov ugotovi, da je to zdravljenje utemeljeno. Glede na to, da je povprečna starost vojaških invalidov nad 80 let, je pri njih težje pričakovati bistveno izboljšanje zdravstvenega stanja, povrnitev funkcionalnih in delovnih sposobnosti ali preprečitev napredovanja bolezni ali slabšanja zdravstvenega stanja za daljši čas, s čimer se utemeljuje potrebo za zdravljenje, zato velik delež vojnih invalidov ni upravičen do koriščenja te pravice. Poleg tega se v zadnjih letih, ko se je krog upravičencev do tovrstnega zdravljenja povečal, sredstva za ta namen niso povečevala. Dejstvo je, da se število vojnih invalidov (predvsem vojaških vojnih invalidov iz NOB in druge svetovne vojne) hitro zmanjšuje. Samo v zadnjem letu (2011) se je njihovo število zmanjšalo za dobrih 14 %. Zanimiva je tudi starostna struktura vojaških invalidov, ki so vključeni v društva vojnih invalidov. Vojaški vojni invalidi iz NOB in 2. svetovne vojne so vsi starejši od 80 let. Med vojaškimi vojnimi invalidi iz osamosvojitvene vojne so vsi mlajši od 60 let, med vojaškimi mirnodobnimi invalidi pa je okoli 37 % ali dobra tretjina mlajša od 60 let. Podatki so iz registra članov društev vojnih invalidov. Iz teh podatkov lahko sklepamo, da se bo število vojnih invalidov v naslednjih petih letih drastično zmanjšalo, lahko celo prepolovilo, saj sedaj polovico vojnih invalidov predstavljajo vojaški vojni invalidi iz NOB in druge svetovne vojne, ki so visoke starosti.
4. Polovica vojnih invalidov je visoke starosti, nad 80 let, in ne izpolnjuje pogojev za uveljavitev pravice do zdravljenja v naravnih in klimatskih zdraviliščih. Dejanskih potencialni upravičencev je torej zelo malo. Po naših podatkih je okrog 500 vojnih invalidov mlajših od 60 let in je pri njih večja verjetnost, da se jim bo z zdravljenjem bistveno izboljšalo zdravstveno stanje, kar je pogoj za odobritev zdravljenja. Posledično to pomeni bistveno nižje stroške za uveljavljanje te pravice. Kljub temu, da večina vojaških vojnih invalidov zaradi starosti in z njo povezanih tegob ne izpolnjujejo pogojev za koriščenje zdravljenja v zdraviliščih, je zanje pomembno, da takšna

pravica zanje obstaja, da jim država na ta način priznava pomen in vlogo. Socialni čut in odgovornost pri tem sta zanje izrednega pomena. S tem, da ukinjanje pridobljenih pravic ni utemeljeno v javnem interesu, se je strinjalo tudi Ustavno sodišče RS leta 1996, še posebej če se pri tem upošteva visoka starost pretežnega dela upravičencev in kratek čas, ko bodo te pravice sploh še mogli uživati.

5. Glede izplačevanja izplačevanje invalidnine in družinske invalidnine, dodatka za posebno invalidnost, dodatka za pomoč in postrežbo, invalidskega dodatka in družinskega dodatka ter oskrbnine po Zakonu o vojnih invalidih je Ustavno sodišče RS leta 1996 razsodilo (št. sklepa U-I-86/96), da invalidnina ni prejemek, ki bi izhajal iz dela, niti ne gre za socialno pomoč, zato ni nujno, da bi se morali v načinu izplačevanja ravnati po drugih predpisih, ki urejajo izplačila prejemkov iz javnih sredstev. S tem se strinjamo iz preprostega dejstva, da je invalidnina vojnih invalidov odškodnina za izgubljeno zdravje oziroma oblika rente. Takšni prejemki so se vedno izplačevali za naprej. In če se navežemo na sklep Ustavnega sodišča RS iz leta 1996, v kateri pojasnjuje, da je odškodnina v primeru smrti, telesne poškodbe ali okvare zdravja praviloma oblika denarne rente in se plačuje mesečno vnaprej, potem je jasno, da utemeljitev predlagatelja Zakon o spremembah in dopolnitvah zakonov za uravnoteženje javnih financ, da bi se na ta način poenotilo izplačevanje podobnih prejemkov, ne vzdrži.

Pri tem opozarjamo na to, da se je pri predlaganju ukinitve pravic vojnih invalidov ponovno spregledalo dejstvo, da so vojnim invalidom priznane pravice po Zakonu o vojnih invalidih kot odškodnina za okvaro zdravja v obrambi domovine. Neizpodbitno dejstvo je, da je država v sistemu splošne vojaške obveznosti in dolžnosti državljanov, da branijo domovino, državljane vpoklicala pod orožje, jih poslala v boj, ni pa jih zavarovala za primer smrti ali okvare zdravja. Že najmanj 150 let države plačujejo odškodnino družinam padlih in vojakom, ki so dobili okvaro zdravja v vojni ali v miru pri opravljanju vojaške službe. Ta obveznost države je zapisana tudi v veljavnem Zakonu o vojnih invalidih. Poseben pomen in vlogo vojnih invalidov je zagotovljen s posebnim varstvom, ki pomeni zagotovitev posebnih pravic ali večjega obsega pravica (sklep Ustavnega sodišča RS, št. U-I-86/96 z dne 12. 12. 1986).

Menimo, da ni odveč opozoriti na dejstvo, da je država Slovenija že v letu 2006 sprejela zakon o usklajevanju (odmernih) osnov za odmero socialnih transferjev, ki je stopil v veljavo 1. januarja 2007. Z izvajanjem tega zakona je bil vojnim invalidom dejansko zmanjšan obseg pravic. S tem se je poslabšal tudi socialni in ekonomski položaj.

Ničesar o invalidih brez invalidov!

Predsednik ZDVIS:

Janez Podržaj

Poslano v vednost:

- predsedniku Vlade RS,
- predsedniku Državnega zbora
- ministru za delo, družino in socialne zadeve
- Direktoratu za invalide
- sektorju za vojne invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja pri MDDSZ